

บทที่ 1

บทนำ

แนว เหตุผลและทฤษฎีที่สำคัญ

เนื่องจากนโยบายเปิดการค้ากับต่างประเทศในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ช่วยให้การค้ากับต่างประเทศของประเทศไทยขยายตัวออกไปมาก โดยเฉพาะหลังจากได้ทรงทำสัญญาเสรีพระราชาธิไมตรีกับต่างประเทศแล้ว การค้าของไทยก็เจริญขึ้นตามลำดับ ชาวตะวันตกซึ่งเป็นชาติที่มีอิทธิพลในกิจการค้าทางตะวันออกในขณะนั้น เข้ามาประกอบกิจการค้าในประเทศไทยมากขึ้น จึงเริ่มนำธุรกิจธนาคารเข้ามาสู่ประเทศไทยเพื่ออำนวยความสะดวกในการค้าของตน ในระยะเริ่มแรกก็ด้วยการตั้งพ้อค้า หรือบริษัทการค้าต่างประเทศเป็นตัวแทนดำเนินกิจการธนาคารบางประเภทขึ้นซึ่งเป็นที่เข้าใจกันว่าตัวแทนเหล่านี้คงจะประกอบธุรกิจส่วนใหญ่เกี่ยวกับการชำระเงินระหว่างประเทศ ซึ่งเพิ่มพูนตามภาวะการขยายตัวของการค้าในขณะนั้น ธนาคารแห่งแรกที่เริ่มเปิดดำเนินการในประเทศไทยก็คือ ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2431 ต่อมาก็มีธนาคารชาเตอร์ด และธนาคารแห่งอินโดจีน ซึ่งได้เปิดดำเนินการในปี พ.ศ. 2437 และ พ.ศ. 2440 ตามลำดับ (ประยูร จินดาประดิษฐ์ 2514:21)

สำหรับธนาคารในประเทศไทยนั้น ผู้ที่เห็นเหตุการณ์ไกลและคิดจัดตั้งธนาคารของไทยขึ้นเป็นแห่งแรกคือ พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นมหิศราชยหฤทัย โดยเหตุที่ทรงเล็งเห็นว่าการค้ากับต่างประเทศขยายตัวออกไปมาก การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศก็เพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยกิจการของธนาคารมากกว่าเดิม เพราะในสมัยนั้นมีธนาคารต่างประเทศในประเทศไทยเพียง 3 ธนาคาร จึงทรงพระดำริจะจัดตั้งธนาคาร (สมัยนั้นเรียกว่า แบงก์) ของคนไทยขึ้น แต่โดยที่กิจการของธนาคารยังเป็นของสมัยใหม่สำหรับคนไทย ทรงเกรงว่าไม่เป็นที่นิยมของประชาชน จึงทรงดัดแปลงเสียใหม่และเรียกว่า "บุคคัลลีย์" (Book Club) ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2447 ครั้นต่อมาเมื่อกิจการของบุคคัลลีย์ได้ดำเนินมา

เรียบร้อยและเป็นที่ยอมรับของประชาชนในประเทศ จึงทรงเห็นว่าถึงเวลาอันสมควรแล้วที่จะต้องเปลี่ยนสภาพจากบุคคลย์มาเป็นธนาคารโดยยังคงเรียกว่า แบงก์ อยู่ และให้มีนโยบายเช่นเดียวกับแบงก์ต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมการพาณิชย์ของประเทศไทยให้เจริญยิ่งขึ้น และได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตพิเศษจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้จดทะเบียนเป็นบริษัทแบงก์สยามกัมมาจลทุน จำกัด เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2449 ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2482 (ชมเพลิน จันทร์เรื่องพิเศษ 2522: 37-38)

ปัจจุบันธนาคารมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจอย่างมาก เพราะเป็นสถาบันที่มีความสามารถทั้งการระดมเงินทุนเพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจต่าง ๆ เช่น ด้านพาณิชย์-กรรม, ด้านอุตสาหกรรม ด้านเกษตรกรรม และอื่น ๆ ซึ่งการกระจายเงินทุนนี้ทำให้เศรษฐกิจเติบโตก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง (กุลวรรณทิพย์ พึ่งพระเกียรติ 2516:85) ความเจริญก้าวหน้าของธนาคารในประเทศไทยซึ่งถือเป็นองค์การธุรกิจขนาดใหญ่ มีเงินทุนจำนวนมากและประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานมากกว่าธุรกิจประเภทอื่น ๆ ซึ่งนอกจากทรัพยากรกำลังเงินแล้วทรัพยากรบุคคลได้แก่พนักงาน มีส่วนร่วมในการสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับธนาคารเป็นอย่างมาก ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ช่วยเกื้อหนุนให้ธนาคารประสบความสำเร็จในอัตราสูง (ชิน โสภณพนิช 2516:1) จากการที่ธนาคารได้เล็งเห็นความสำคัญของทรัพยากรบุคคลเช่นนี้จึงได้จัดให้มีการลงทุนในบุคลากรด้านการฝึกอบรมอย่างเพียงพอ เมื่อเทียบกับองค์การอื่น ๆ ในประเทศไทย และการปฏิบัติการฝึกอบรมของธนาคารก็เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป (ประภาค โสภณพนิช 2519:126) ในปัจจุบันนี้การฝึกอบรมเป็นที่รู้จักและนิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย เพราะบรรดานักการศึกษา นักวิชาการ และนักบริหารหน่วยงานต่าง ๆ ยอมรับว่าการฝึกอบรมเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารงานบุคคลให้ประสิทธิภาพ เพราะการฝึกอบรมเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้เพิ่มพูนความรู้ เสริมสร้างบุคลิกภาพ ทักษะการเป็นผู้นำ ทำให้เกิดประสบการณ์และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน ให้บรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้ด้วยความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ประหยัดเวลาและทุนค่าใช้จ่ายเป็นอันมาก การฝึกอบรมมีลักษณะดีเด่นที่ช่วยขจัดปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ในงานเฉพาะอย่างได้ ช่วยป้องกันปัญหาไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ และมีส่วนบำรุงขวัญบุคลากรได้ถูกต้องตามหลักวิชา ผู้ที่ได้รับการอบรมนั้นส่วนใหญ่มักมีศักยภาพ และสามารถตัดสินใจได้ถูกต้อง (น้อย ศิริโชค 2523:1) ซึ่งปัจจัยที่นำความสำเร็จมาสู่การฝึกอบรมของธนาคารที่สำคัญยิ่ง

ประการหนึ่งก็คือ การใช้กิจกรรมโสตทัศนศึกษาและการใช้อุปกรณ์การฝึกอบรม ซึ่งหมายถึง เครื่องโสตทัศนศึกษา อุปกรณ์เหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการฝึกอบรมมากเพราะช่วยประหยัดทั้ง เวลาและค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอย่างดียิ่ง เหมือนดังที่กล่าวกันว่า "สิบปากว่าไม่เท่าตาเห็น" หรือ "เห็นรูปภาพเพียงครั้งเดียวดีกว่าพูดตั้งพันคำ" (ลมพงค์ เกษมสิน 2523:192-193) เพราะสื่อการสอนมีคุณค่าดังนี้

1. ให้ประสบการณ์ทางรูปธรรมเพิ่มขึ้น
2. ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสนใจเพิ่มขึ้น
3. เพิ่มพูนและพัฒนาทางการเรียนรู้ ซึ่งจะทำการเรียนคงทนถาวร
4. ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีพัฒนาทางความคิดที่ต่อเนื่องกัน
5. ให้ประสบการณ์ที่เป็นจริงได้ (Dale 1949:255)

จากการที่ธนาคารในประเทศไทยมีหน่วยฝึกอบรมพนักงานเป็นที่เชื่อถือได้ และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป โดยมีการลงทุนในด้านการฝึกอบรมสูงและมีการนำเอาสื่อการสอนมาใช้ในการฝึกอบรมเช่นนี้ ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาเกี่ยวกับสื่อการสอนที่ถูกนำมาใช้ในโปรแกรมการฝึกอบรมของธนาคารในประเทศไทยว่ามีการใช้เป็นอย่างไรมาก่อน ซึ่งนอกจากเป็นการขยายความรู้ทางด้านงานวิจัยที่เกี่ยวกับโสตทัศนศึกษาไปในวงการอื่นที่ไม่ใช่วงการศึกษแล้ว ยังเป็นแนวทางในการใช้สื่อการสอนเพื่อการฝึกอบรมขององค์กรอื่น ๆ ทั้งของรัฐบาลและเอกชนที่ยังไม่มีการใช้สื่อการสอน เช่น กระทรวงต่าง ๆ ซึ่งเป็นหน่วยงานสำคัญของชาติ ปรากฏว่ามีสื่อการสอนใช้ในหน่วยงานน้อยมาก (กรมประชาสัมพันธ์ 2519:209) และการวิจัยเรื่องนี้จะช่วยกระตุ้นให้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐบาลและเอกชนเห็นความสำคัญของสื่อการสอนอันจะทำให้หันมาใช้สื่อการสอนมากขึ้นกว่าเดิม นอกจากนี้การสำรวจครั้งนี้จะช่วยให้ทราบว่าการธนาคารมีความต้องการบุคลากรที่จบการศึกษาด้านโสตทัศนศึกษาหรือไม่ มากน้อยเท่าใด และต้องการให้ทำงานด้านใด ต้องการนักโสตทัศนศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถพิเศษด้านใดโดยเฉพาะหรือไม่ อันจะเป็นประโยชน์ต่อแหล่งการศึกษาที่ผลิตนักโสตทัศนศึกษา จะได้ผลิตบุคลากรให้ตรงกับความต้องการของตลาด และยังช่วยให้ทราบแหล่งที่จะรับผู้จบการศึกษาด้านโสตทัศนศึกษา เพิ่มขึ้นอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะภาพของการใช้สื่อการสอนในโปรแกรมการฝึกอบรม ของธนาคารในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความต้องการหน่วยโสตทัศนศึกษา และนักวิชาการโสตทัศนศึกษา เพื่อใช้ในโปรแกรมการฝึกอบรมของธนาคารในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาปัญหาของการใช้สื่อการสอนในโปรแกรมการฝึกอบรม ของธนาคารในประเทศไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ผลสรุปเกี่ยวกับลักษณะภาพของการใช้สื่อการสอน จะเป็นแนวทางในการใช้สื่อการสอนเพื่อการฝึกอบรมบุคลากรของธนาคาร หรือหน่วยงานต่าง ๆ ต่อไป
2. ผลสรุปเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการใช้สื่อการสอน เพื่อการฝึกอบรมบุคลากรของธนาคารให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ลักษณะของหน่วยโสตทัศนศึกษาที่เหมาะสมกับงานฝึกอบรม จะเป็นแนวทางในการจัดตั้งหน่วยโสตทัศนศึกษาของธนาคารและหน่วยงานต่าง ๆ
4. ผลสรุปจากลักษณะของนักวิชาการโสตทัศนศึกษา อันเป็นที่ต้องการของหน่วยฝึกอบรม จะเป็นประโยชน์แก่การปรับปรุงการศึกษาของแหล่งการศึกษาที่ผลิตนักวิชาการโสตทัศนศึกษาทุกระดับ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การสร้างแบบสอบถาม
 - 1.1 ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับสื่อการสอน ที่มีใช้ในการฝึกอบรมของธนาคาร จากตำรา เอกสาร รายงานการวิจัย และหนังสืออ้างอิง
 - 1.2 นำความรู้ ข้อเท็จจริงจากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถาม
 - 1.3 นำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไข
 - 1.4 นำแบบสอบถามไปทดลองกับธนาคารสาขาของธนาคารต่าง ๆ ที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 ธนาคาร เพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

2. กลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรสำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นหัวหน้าหน่วยฝึกอบรม หรือผู้เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมของธนาคารที่มีอยู่ในประเทศไทย เฉพาะสำนักงานใหญ่ของแต่ละธนาคาร และธนาคารสาขาของธนาคารต่างประเทศที่มาตั้งสำนักงานอยู่ในประเทศไทย ซึ่งมีทั้งสิ้น 40 ธนาคาร โดยเก็บข้อมูลธนาคารละ 1 คน รวมจำนวนประชากรมี 40 คน

3. รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มา และทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเป็นร้อยละ และมีหมายเลขคดี

4. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะต่อไป

คุนยวิทยทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย